

גוט שבת Gut Sábész

21. évfolyam 27. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 17:30 • ח' אדר ב' תשע"ט • 2019. 3. 15. • פרשת ויקרא • Szombat kimenetele: 18:36

A rövid hosszú hét Izrael földjén

Képzelnék el 120 gyermeket együtt, 11-13 év közöttieket, Európa különböző országaiból. Azonos korúak, de nagyon másfélék: van, aki Oroszországból érkezett, mások Spanyolországból, Németország különböző vidékeiről vagy éppen Magyarországról. Nincs közös nyelvük, jól-rosszul megtanult idegen nyelvekre támaszkodnak és hát persze a metakommunikációra: a kézre és a lábra. Egy olyan országban találkoznak, ahol egyikük sem él – mégis mindegyiküknek az a hazája. Mert hiába különböznek annyi mindenben, egy dolog közös bennük: mind zsidók, úticéljuk pedig Izrael. Zsidó gyerekek, a hagyomány szerinti felnőtté válás kapujában, a bár micvájuk illetve bár micvájuk környékén.

Tíz éve szervez a Morasha és más oktatási szervezetek közösen bár, illetve bár micva tá-

bort európai zsidó fiataloknak: először a saját közösségük felkészítő programján vesznek részt, amit követ egy nyolcnapos, minden képzeletet felülmúló izraeli utazás. „Ez az út nem csak a szórakozásról szól. Persze a nagy része az, a dzsippezés, a hajókázás, az esti programok” – mondja *Hurwitz Devorah Leah* rebbecen, a magyarországi program vezetője – „Ebben a korban a gyerekek keresik önmagukat, a helyüket a világban. Nagy élmény a beduin sátorban aludni, de amikor ülünk a sivatagban, a csillagos ég alatt és az őseinkről beszélünk, akkor a gyerekek sokkal többet kapnak, mint csak egy jó emléket. Nagy élmény a Siratófalnál tartott bár micva ünnepség, de ezen túl a gyerekek megérik általa az összetartozás élményét is.”

A nyolc nap alatt a gyerekek, köztük a 11 fős magyar csoport,

buszokkal bejárták Izraelt. Társadalmi munkában megtisztítottak egy banánföldet. Imádkoztak a legnagyobb középkori zsidó bölcs, Rámbám sírjánál. Felmásztak a Maszadára és leereszkedtek a Holt-tengerhez. A program csúcsaként közös bár micva és bár micva ünnepséget tartottak a Siratófalnál, ahol főrabbi, miniszterek és más illusztris vendégek köszöntötték őket.

Hat éve vesz részt a Morasha bár micva útján magyar csoport és én hat éve írom a cikkeket róla a résztvevők lelkes beszámolóai alapján. Idén azonban megfordult a világ, mert a saját gyerelem élményét hozhatom el az olvasóknak: „Ez az egy hét hosszú is volt, meg rövid is” – foglalta össze kétórányi élménybeszámolóját – „Hosszú volt, mert rengeteg program belefért, de rövid is... jó lett volna még maradni!”

Steiner Zsófia

Nyílt nap a Bét Menáchemben

2019. március 25.

Önálló gondolkodásra nevelés, magas szintű világi oktatás, pozitív zsidó identitás, egyéni fejlesztési lehetőségek és tehetséggondozás. Ez a Bét Menáchem. Ismerjen meg minket és regisztráljon március 25-i iskolai és óvodai nyílt napunkra!

Általános iskolai nyílt napunk:

2019. március 25. 8:45

Óvodai nyílt napunk:

2019. március 25. 10:15

A Bét Menáchemben

- Kétnyelvű képzésben vesznek részt a gyermekek anyanyelvi pedagógusok segítségével
- Korosztályonként differenciált, kis létszámú csoportokban/osztályokban folyik az oktatás
- Pozitív megerősítést hangsúlyozó nevelési módszereket alkalmazunk
- Segítő szakembereket biztosítunk: fejlesztőpedagógus, logopédus, mozgásterapeuta
- Elősegítjük a pozitív zsidó identitás kialakítását
- Hangsúlyt fektetünk a zsidó hagyományok, szokások megismerésére és elsajátítására
- Napi négyeszeri étkezést biztosítunk: friss, ízletes, helyben készült kóser ételek

Regisztráljon a nyílt napra

az iskola@zsido.com

e-mail címen!

További információ:

www.zsidoiskola.hu/felvetel/

Hetiszakasz

Ki és miért hozzon áldozatot?

Szakaszunk – *Vájikrá* (3Mózes 1:1-5:26.) – Mózes harmadik könyvének (Leviticus) első része, az áldozati renddel foglalkozik.

Felsorolja a különböző áldozatokat, ki hozza őket és mi-

ért. Lényegük a vétkes ember bűnbánata és vezeklése.

Szombaton *Sábát záchor*, a Tóra egyik tevéleges parancsa emlékezni a minket gyűlölő Ámálék népre a Záhör szakasz felolvasásával.

Zsidó híradó

Nemet mondtak a gyűlöletre: Világszerte demonstráltak az antiszemitizmus ellen

A Tett és Védelem Alapítvány is csatlakozott a Cionista Világszövetség március 10-re szervezett kezdeményezéséhez, melynek keretében a világ nagyvárosaiban villám-tüntetések keretében sürgettek hatékonyabb fellépést az egyre nyomasztóbb antiszemitizmussal szemben.

A világméretű kampány jeruzsálemi helyszínén David Lau Izrael állam főrabbija elmondta, több mint 60 országban zajlanak demonstrációk egyidőben – az Egyesült Államoktól kezdve Dél-Afrikáig, Olaszországtól egészen Lengyelországig, köztük a Tett és Védelem Alapítvány szervezésében a Cipők a Duna-parton emlékműnél is összejöttek az emberek, hogy nemet mondjanak a gyűlöletre és a növekvő antiszemitizmusra.

A jeruzsálemi eseményen a Cionista Világszövetség elnökhelyettese, Yaakov Hagoel felhívta a világ vezetőinek a figyelmét, hogy a legfontosabb teendők közé helyezték az antiszemitizmus elleni harcot, visszaszorítva a zsidók elleni gyűlöletet az országokban.

A budapesti flashmobon Szalai Kálmán, a TEV vezetője elmondta, a megmozdulások azt fejezik ki, hogy elegendő van a gyűlöletből, elegendő van az antiszemita incidensekből. Egyúttal felszólítják a világ vezető politikusait is, hogy a demokrácia eszközeit felhasználva hatékonyan lépjenek fel ezzel szemben..

Szent pillanatok

Vajon a modern kor embere is képes még szent dolgokhoz kapcsolódni? És ha igen, annak vajon mi a jelentősége? Vajon a szentséghez, az Istenhez való közelségnek az egyetlen szerepe az, hogy kiszakítson a mindennapi élet valóságából?

Hetiszakaszunk elején olvashatjuk a „ha valamelyik ember közületek áldozni akar” szakaszt, amely jelen kontextusban állatáldozat bemutatására utal, ami utoljára a Szentély fennálltakor volt aktuális.

Tudjuk, hogy a Tóra nem csak abszolút, de igazsága számtalan jelentéssíkon nyilvánul meg. Amikor a Tóra az áldozat bemutatásáról ír, a „jákriv/korbán” héber kifejezésekkel él, amit úgy is lehet fordítani, hogy „közel vonni.” Snéur Zálmán rabbi, a Chábád-mozgalom megalapítója magyarázza, hogy ennek értelmében hetiszakaszunk eleje egy olyan esetről beszél, amikor valaki „Istenhez szeretné közelebb kerülni...”

De mégis hogyan kerülhetünk közelebb Istenhez? Snéur Zálmán rabbi magyarázatát alapul véve, erre a szöveg folytatása adja meg a választ: azzal kerülünk közelebb Istenhez, ha ma-

gunkból áldozunk fel valamit a számára.

A lubavicsi Rebbe magyarázta, hogy ez az áldozat azt jelenti, hogy hajlandóak vagyunk kicsit önös érdekeinket háttérbe szorítani, annak érdekében, hogy másokat segítsünk.

Mondjuk például, hogy ne adj’ Isten konfliktusunk akad valakivel a munkahelyen, esetleg a családon belül élünk meg egy krízishelyzetet. Vajon mi ilyenkor a teendő? Ahogy a hetiszakaszból is tanuljuk, ilyenkor le kell mondjunk valamiről, más szóval, fel kell áldozunk magunkból egy keveset. Ezen áldozat által pedig nem csak a békéhez, és az egységhez kerülünk közelebb, de általuk Istenhez is.

Ha valami szent, isteni élményben szeretnénk részesülni, a csodavárás helyett legjobb, ha saját magunk hozunk másokért egy kis áldozatot. Individualista és eredménycentrikus világunkban ez már éppen elég nagy csoda. Még sok jót megtehetünk. Hetiszakaszunk ehhez adja meg a kezdő lökést.

*Kovács Jichak rabbinövendék
cikke Tali Loewenthal írása
nyomán*

A TETT A LÉNYEG

EMIH technikai szám: **1287**

Egyházi **1%**

www.zsido.com

EMIH

Adománygyűjtés Budapest 2018

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-szerda: 17.45 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)

Péntek: 13.00 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)

17.00 **Mi az értelme a purimi ivásnak?**

(Oberlander Báruch rabbi előadása);

18.00 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás

9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*; 17.30 Délutáni ima, majd *szעדá slisit*

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 18.00 Tanulás

18.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Szombat: 9.15 Hetiszakasz

a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Péntek: 18.00 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

19.00 Szombatfogadás, *Kidus*

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,

majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A meddőség oka: hibás mezuzá

Először 1941-ben, szukot ünnepe-n találkoztam a Rebbével – aki akkor még nem is volt rebbe. Azokban az években, amikor a Chábád jesivában tanultam, számtalan olyan eseménynek voltam a tanúja, mely a Rebbe áldásának erejét mutatta. Most egyet idézek fel ezekből, mely egy távoli rokonommal esett meg.

A nagyapám, Yechiel Tarshish rabbi kapott egy levelet az unokaöccse feleségétől, aki Izraelben élt. A levélben az állt, hogy az unokaöccs, akinek a héber neve Menáchem Mendel ben Cháná volt – akárcsak a Rebbének –, szörnyű fejfőrcsöktől szenvedett, ami egy háborús sérülés következménye volt. Amikor a németek elfogták, az egyik katona puskatussal fejbe ütötte. Összeesett, de a társai magukkal cipelték. Túlélte a háborút, majd Izraelbe vándorolt és megnősült. A fejfájástól azonban rengeteget szenvedett. Az orvosok egy veszélyes műtétet javasoltak, melynek meg volt az a kockázata, hogy vegetatív állapotba kerül. A nagyapám azt akarta, hogy kérjek áldást a Rebbétől.

Így is tettem. A Rebbe az áldását adta, a műtét pedig sikeres volt. Nem sokkal később éppen kiléptem a Chábád mozgalom brooklyni főhadiszállásáról, amikor a Rebbe megérkezett. Rám nézett és azt kérdezte: „Hogy van Menáchem Mendel ben Cháná?” Így feleltem: „A nagyapám azt mondta, hogy sikeres volt az operáció”. A Rebbe erre így válaszolt: „Úgy tűnik, hogy amikor valami baj van, az emberek igyekeznek informálni róla, de amikor minden jóra fordul, azt sohasem közlik”.

Úgy elszégyelltem magam, hogy azt kívántam: bárcsak megnyílna alattam a föld és elnyelne. A Rebbe a jó híreket is hallani akarata, pláne egy olyan emberrel kapcsolatban, aki az ő nevét viselte.

1958-ban, amikor még a jesivában tanultam, a Rebbe

Yitzchok Arnold rabbi egy idősek számára fenntartott zsinagógát vezet Los Angelesben. Az interjú 2011 szeptemberében készült.

arra utasított egy tucat társammal együtt, hogy utazzunk két évre Izraelbe tanulni. Ott találkoztam a feleségemmel és ott is házasodtunk össze. Később visszaköltöztünk az Egyesült Államokba, ahol különböző oktatási pozíciókban dolgoztam, s végül Los Angelesben telepedtünk le.

Öt év házasság után sajnos még nem született gyermekünk. A feleségem emlékezett arra, hogy még az esküvőnk előtt levelet írt a Rebbének, melyben arról kérdezte, hogy mivel takarja el majd a haját házas nőként. A Rebbe így válaszolt: „Ha parókával takarja el a haját, ahogyan egy házas nőnek tennie kell, akkor gyerekei születnek majd”. Amikor elment a Rebbéhez, hogy az áldását kérje, magával

vitte a levelet. Miután belépett a Rebbe szobájába, az asztalra tette a levelet és így szólt: „Ígéretet tett nekem” – majd sírva fakadt.

A Rebbe ekkor egy meddőséggel foglalkozó klinika felkeresését javasolta, és megadta egy ott dolgozó orvos nevét. Elmentünk, és 14 hónappal ké-

1979-ben, amikor egy középiskolában tanítottam, a Rebbe arról kezdett beszélni, hogy bánjunk tisztelettel az idősekkel, és figyeljünk rájuk oda. Azzal bízott meg, hogy látogassak végig olyan intézményeket, ahol időssek élnek.

Amikor ebben az időszakban ellátogattam a Rebbéhez, elpanaszoltam neki, hogy sokak számára nehézséget okoz, hogy megtalálják a kapcsolódási pontot a Tórával. Mindig azt kérdezik, hogy mi értelme van mindennek a modern világban. A Rebbe a következő tanácsot adta: „Vegye meg a helyi lapokat, olvassa el a híreket, és biztosan talál majd valamit”.

Azt is tanácsolta, hogy ne erőltessem, hogy ezek az emberek hirtelen vallásosak legyenek. Elmondtam, hogy a nőket a szombati gyertyagyújtásra biztatom, a férfiakra pedig tflint tesztek. Ezt jónak találta, de hozzáfűzte: „Ne erőltessen semmit. Legyen türelmes. Hagyja, hogy az emberek maguktól haladjanak előre, lassanként”.

Megfogadtam a tanácsát és hamarosan olyan helyeken is örömmel fogadtak, ahol korábban nem jártam sikerrel. Volt, ahol több, mint egy órán keresztül segítettem tflint rakni olyan idős embereknek, akik korábban elutasították ezt. A Rebbe útmutatása alapján nagyon sok ember életét tudtam megváltoztatni.

Yitzchok Arnold rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

*Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:
www.youtube.com/alubavicsirebbe*

Kóser konyha

Halfasírt

Párve

½ kg fehér halfilé,
pl. nílusi sügér
1 fej vöröshagyma
3 gerezd fokhagyma
Só, bors, őrölt koriander,
pirospaprika ízlés szerint
Friss petrezselyem
2 szelet kenyér vízbe áztatva
2 tojás
Néhány kanál zsemlemorzsa
A kisütéshez olaj

A petrezselymet vízbe áztatjuk. A halfilét ledaráljuk. A hagymát és a fokhagymát aprítógépbe tesszük vagy finomra reszeljük, hozzáadjuk a halhoz. Ráütjük a tojásokat és a kinyomkodott, pépesített kenyérszeleteket is a tálba tesszük. A fűszerekkel ízesítjük. A kiáztatott és ellenőrzött petrezselymet finomra aprítjuk, és néhány evőkanállal a halas masszához adunk belőle. Ezek után annyi zsemlemorzsat adunk kanalanként a keverékhez, amennyi szükséges ahhoz, hogy jól formázható legyen. Diónyinál valamivel nagyobb gombócokat készítünk a halból. Közben széles serpenyőben néhány ujjnyi olajat hevítünk. A kis gombócokat forró olajban, néhány perc alatt minden oldalukon aranybarnára sütjük, szalvétára szedve leitatjuk róla a felesleges zsiradékot, és azonnal tálaljuk. Az *Egység* magazin hamarosan megjelenő 116. számából mindent megtudhat a halak kóserágáról.

Sábát Záchor: „Emlékezz... el ne felejtse!”

Miért olvassuk Tórát?

A Tóraolvasás ősidők óta létező szokás: először Mózes rendelte el a szombati, a hétfői és a csütörtöki felolvasást, hogy ne múljon el három nap tórai felolvasás nélkül, mert ez a minimum, amire a zsidó léleknek szüksége van. Később Ezra ezt kiegészítette azzal, hogy még szombat délután az imánál is legyen felolvasás, azok miatt, akik hétköznapon mégse jutnak el zsinagógába (Maimonidész, *Az ima szabályai* 12:1.).

Azonban csak egy fejezet van, aminek a felolvasása Bibliai előírás (*Sulchán áruch OC 685:7.*): az, ami arról szól, hogy „Emlékezz, mit tedd veled Ámálék... el ne felejtse!” (5Mózes 25:17–19.). Hogy lehet a felejtést, ami egy természetes dolog, parancsra megállítani? Úgy, hogy szóban újra meg újra elismételjük, amire emlékeznünk kell, ez biztosítja, hogy ne felejtjük el (Talmud, *Mógilá* 18a.). Erre bölcseink azt mondták, hogy ha 12 havonta egyszer meghallgatjuk Ámálék történetét, az elegendő ahhoz, hogy ne felejtjük el (*Talmudic Encyclopedia* 12. kötet 221. oldal).

Az emlékezés szombatja

A mostani szombat, vagyis a Purimot megelőző sábesz a második az év négy, sorban egymást követő különleges szombatja közül, a *Sábát záchor*, Ámálékra való emlékezés szombatja. Két Tórából olvassuk: az elsőből a hetiszakaszt, a másodikból a *Máftirnak* a fent említett *Záchor* szakaszt. Azért emlékezzünk erre ilyenkor, mert Hámán, aki a perzsa zsidók életére tört, maga is Ámálék népéből származott. Az elfogadott vélemény alap-

ján az a szokás, hogy a nőknek is kötelességük meghallgatni e szakasz felolvasását, hisz ez egy állandó micva és nincs időhöz kötve (uo. 20:1.).

Mi történik szökőévben?

Kérdés, mi a teendő a szökőévben, amilyen az idej is, hiszen ilyenkor 13 hónap telik el a két Sábát záchor között? Van, aki szerint a 12 hónap valójában csak a szinonimája annak, hogy „évente egyszer” így mindegy,

vagy *szegol*), ezért a biztonság kedvéért mindkettőt felolvassuk.

Akkor teszünk eleget a micvának, ha az Ámálékra szóló pár soros rész minden szavát halljuk (*Mikráé kodes, Purim* 7. fejezet).

Vannak olyanok – pl. Bnei Brákban – akik több zsinagógába is ellátogatnak, hogy minden elérhető kiejtéssel meghallgassák a felolvasást. (Tudni kell, hogy az évszázadok során a különböző helyeken élő zsidó közösségekben más-más kiejtés

hány hónap van az adott évben. Mások szerint viszont, mivel a hetenkénti Tóraolvasásnál a nyár folyamán így is úgy is felolvassuk az Ámálékra vonatkozó részt, amiből következik, hogy semmiképp nem marad ki több, mint 12 hónap két említés között (lásd *MáHáRám Sik ál hámvot* 605. parancsolat, *Nité Gávriél, Purim* 19:13).

A felolvasás szabályai

A Tóra-olvasó, amikor a *zecher* (emlék) szóhoz ér, akkor azt mind a két lehetséges magánhangzóval (*zecher-zecher*) megismétli (uo. 21:1–2.). Mi ennek az oka? Az, hogy nincs konszenzus afelől, hogy melyik magánhangzó a helyes (*céré*

alakult ki. Még Magyarországon belül is többféle „tájszólás” volt megkülönböztethető. Létezik *unterlandi*, *oberlandi* és neológ, illetve galíciai, litván-orosz és még számos kiejtés csak az askenázi kultúrkörben, amihez társulnak a szefárdi akcentusok, a marokkóitól a jemeniig.) Azonban a háláchá nem határoz meg egy érvényes kiejtést, minden létező akcentus, ami valamilyen logika mentén kialakult, legitim. Jobb, ha az ember a megszokott kiejtésben hallja, figyelve, hogy ne szalasszon el egyetlen szó sem, de más kiejtéssel is érvényes a micva (NG uo. 21:4., lásd még írásom: *Párdész Chábád* 10. szám 183–195. oldal).

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch** rabbi
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina**,
Dénes Anna, **Kovács Jichák**, **Molnár Zsófia**
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

EMIH
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG